GERTRUDE DURUSOY
AHMET NECDET

dil kafesi

PAUL CELAN

BROY YAYINEVİ

BROY YAYINLARI: 181
eylül 1999

kapak tasarım
BİLİM

İstanbul'daki Avusturya Kültür Ofisi'ne,
bu kitabın yayınlanması sürecindeki
katkılarından ötürü teşekkur ederiz. / *yayıncı.*

PAUL CELAN

Dil Kafesi

türkçesi
GERTRUDE DURUSOY
AHMET NECDET

BROY YAYINEVİ

PAUL CELAN
(1920–1970),
savaş sonrası çağdaş Avusturya şiirinin
en büyük temsilcilerinden biridir.
Haşhaş ve Bellek (1994),
Zaman Kırmızısı Dudaklarla (1996)
adlı kitaplarını Türkçe sunan
BROY YAYINEVİ,
değerli şairin şimdi de
DİL KAFESİ
adlı kitabını okurla buluşturuyor.
Paul Celan'ın
tüm şiir kitaplarını
GERTRUDE DURUSOY
ve
AHMET NECDET'in
titiz, özenli çevirileriyle
Türkçeye taşımak
yayınevimizin övüncü olacaktır.

SESLER

Sesler, su yüzeyinin
yeşilini sıyırtan.
Buzkuşu daldığında
cızırdar saniye:

Senden yana olan
her bir kıyıda,
bir başka görüntü verir
tırpanlanmışçasına.

Sesler, ısırganlı yoldan:

Bize eller üstünde gel.
Kim ki lâmba ile yalnız,
bir tek eli var, fala bakmak için.

Sesler, geceyle büyümüş, ipler,
Senin çanı bağladığın.

Kubbelen ey dünya:
Ölülerin deniz kabuğu yüzünce buraya
çalacak çanlar.

Sesler, onların karşısında kalbin
yer açarak döner anneninkine.
Darağacından gelen sesler,
ki orada halka değiştirip duruyor,
eski odunla yeni odun.

Sesler, gırtlaktan, tüyleri diken diken,
içinde Sonsuz'un küreklendiği,
(kalp –)
balgamlı sızıntı.

Kayıkları buraya çıkar, çocuğum,
benim tayfalandırdığım.

Fırtına geminin ortasına yerleşirse,
kenetler bir araya gelir.

Yakub'un sesi:

Gözyaşları.
Erkek kardeşin gözünde yaşlar.
Birisi asılı kalmış, büyümüş.
Onun içinde oturmaktayız.
Nefes al ki,
düşsün.

Sesler Nuh'un gemisinde:

Sadece
saklıdır
ağızlar. Siz
ey batanlar, dinleyin
bizi de.

Hiçbir
Ses – geç gelen
bir gürültü, saatler yabancısı, senin
düşüncelerine armağan, burada, nihayet
gelirken uyanan: bir
meyve yaprağı, göz kadar büyük, derin
sıyrıklarla; o
reçineleşiyor ve yara
niyetli değil kapanmaya.

II

GÜVEN

Bir goz daha olacak,
yabancı bir göz, bizimkinin
yanında: sessiz
altında taştan gözkapağının.

Gelin, kazın maden galerinizi!

Bir kirpik olacak,
Taşa ters girmiş bir kirpik,
çeliklenmiş, ağlanmamış olanla,
iğlerin en incesi.

İşini görür sizden önce,
Sanki kardeşleri var, taş olduğu için.

MEKTUP VE SAAT İLE

Balmumu,
Mühürlemek için yazılmayanı,
senin adını
bulmuş olan,
senin adını
sır yapan.

Şimdi geliyor musun, yüzen ışık?

Parmaklar, balmumundan da onlar,
yabancı,
acıtan yüzüklerden geçirilmiş.
Eriyip gitmiş ön tarafları.

Geliyor musun, yüzen ışık?

Zamanı boşalmış saat petekleri,
gelin gibi binlerce arı,
yola çıkmaya hazır.

Gel, yüzen ışık.

BİR RESİM ALTINA

Karga sürüleriyle dolu buğday dalgası.
Hangi göğün mavisi? Alttakinin mi, üsttekinin mi?
Gecikmiş ok, candan fırlayan.
Daha güçlü vızıltı. Daha yakın yanma. Her iki dünya.

DÖNÜŞ

Kar, yoğun mu yoğun,
güvercin rengi, dün gibi,
Kar, hâlâ uyuyorsun sanki.

Uzaklara yığılmış beyaz.
Karşıda, sonsuzca,
yitirilmiş olanın kızak izi.

Onun altında, saklı,
çabalar yukarı çıkmak için,
gözlere o kadar acı veren,
tepenin ardında tepe,
görünmeyen.

Her birinde
kendi Bugün'e kavuşan,
sessizliğe gömülen bir Ben:
ahşap bir kazık.

Orada: bir duygu,
buz gibi rüzgârın getirdiği,
o, güvercin rengi, kar rengi
sabit kılıyor bayrak kumaşını.

AŞAĞIDA

Unutkanlığa geri götürülmüş
misafir konuşmasıdır bizim
ağır gözlerimizin

Hece hece geri götürülmüş, dağıtılmış
günkörü zarlara, ki onlara
doğru uzanır oynak el, büyük,
uyanmakta olan.

Ve söylemimin fazlası:
yerleşmiş o ufak
kristale suskunluğunun giysisinde.

BUGÜN VE YARIN

Boyle duruyorum, taş gibi,
uzaklığa, seni götürmüş olduğum:

Uçan kumlarla
yıkanmış her iki
çukur, alnın alt kenarında.
Göz – lenmiş
karanlık onun içinde.

Vurulmuş
sessizce savrulan çekiçlerle
o yer,
kanatlı gözün beni süzdüğü.

Ardında,
duvarda ayrılmış olan
o basamak,
hatırlananın bağdaş kurduğu.

Buraya sızıyor
sızıyor, gecelerin hediyelere
boğduğu bir ses,
ondan içki çektiğin.

KAY

Kay gözde:
bakışlarla yarı
yolda görünen Yitik.
Gerçek dokusu Hiçbir Zaman,
dönüp de gelen.

Yollar, yarım – ve uzun olan.

Canların yürüdüğü ipler,
camdan iz,
geri geri yuvarlanmış
ve şimdi
Sen – Gözüyle hep
üstündeki yıldızda
beyaza bulanmış.

Kay gözde:
ki korunsun
karanlığı geçerken taşınan im,
kum (ya da buz?)la bir yabancı
Zaman'ın yabancı bir Hep'i için
can verilmiş ve sessizce
titreşen bir ses olarak ayar edilmiş.

III

TENEBRAE

Yakınındayız, Tanrı'm,
elle tutacak kadar yakınında.

Yakalanmışız zaten,
oylesine iç içe geçmişiz ki,
Tanrı'm, senin vücudun
sankı bir vücut her birimizden.

Dua et, Tanrı'm,
dua et bize,
yakınındayız işte.

Gidiyorduk rüzgârda savrularak,
gidiyorduk eğilip bakmak için
yanardağın çukuruna, göle.

Gidiyorduk Tanrı'm, gidermeye
susuzluğumuzu.

O bir kandı, o bir kan,
Tanrı'm, senden akan.

Parlayıp duruyordu.

Senin suretin vuruyordu, Tanrı'm, gözlerimize.
Göz ve ağız nasıl da açılmış ve boş, Tanrı'm.
Sonunda içtik, Tanrı'm.
Kanı ve sureti, kanda olan.

Tanrı'm, dua et bize.
Yakınındayız işte.

ÇİÇEK

Taş.
Havada taş, gözümle izlediğim.
Gözün, taş gibi kör.

Biz
el idik,
boşalttık karanlığı ve yakaladık
yazla gelen sözü:
Çiçek.

Çiçek – bir sözcük körlerin sözlüğünde.
Senin gözünle gözüm:
giderir susuzluğu.

Büyümek.
Yürekte yaprak gibi
kat kat.

Bir soz daha, bunun gibi, ve çekiçler
savruluyor havada.

BEYAZ VE HAFİF

Kumullar, hilâl biçiminde, sayısız.

Rüzgârın gölgesinde, bin kere: sen.
Sen ve benim kolum,
çırılçıplak uzandım mı sana doğru,
yitirilen sen.

Işınlar. Kümeleştirir bizi.
Taşırız ışığı, acıyı ve adı.

Beyaz,
bizim için kıpır kıpır,
ağırlıksız,
alıp verdiğimiz şey.
Beyaz ve hafif:
Gezinsin bırak.

Uzaklıklar, bizim gibi, aya yakın. Kurarlar.
Kurarlar kayalığı,
gezginin çarpıp da kırıldığı,
kurarlar
yine de:
o ışık köpüğüyle, toza boğan dalgayla.

Gezgin, el sallar kayalıktan.
Yaklaştırır böylece
alınları,
o alınlar ki, bize ödünç verilmiştir,
yansıtılsınlar diye.

Alınlar.
Yuvarlanıyoruz onlarla, oraya doğru.
Alınlar kıyısı.

Uyuyor musun?

Uyu.

Çalışır deniz değirmeni,
buz gibi beyaz, hiç duyulmamış,
bizim gözlerimizde.

DİL KAFESİ

Parmaklıklar arasında gözyuvarı.

Pır pır eden bocek gözkapağı
yukarıya doğru kürek çeker
çıkarır açığa bir bakışı.

İris, yüzücüdür bulanık ve düşsüz:
yürek grisi, gök, yakın olmalı.

Eğri, demirden bir kabın ağzında
is yapan talaş.
Bir ışık anlamında
az çok kestirirsin canı.

(Senin gibi olsam. Olsan benim gibi.)
Durmuyor muyduk
altında *bir* Alize'nin?
Biz yabancıyız.)

Çiniler. Onun da üzerinde,
yan yana sıkışmış, her iki
yürek grisi gülücük:
iki
ağız dolusu suskunluk.

KAR YATAĞI

Gözler, dünya körü, ölüm uçurumunda: geliyorum,
Yürekte bir sertlik.
Geliyorum.

Ay yüzeyi düz duvar. Aşağıya doğru.
(Nefesle lekelenmiş ışık. Yer yer kan izleri.)
Bulutlanan can, bir kez daha biçime yakın.
On parmak gölgesi – kenetlenmiş.)

Gözler dünya körü,
gözler ölüm uçurumunda,
gözler, gözler.

Kar yatağı her ikimizin altında, kar yatağı.
kristal mi kristal,
kafeslenmiş zaman derini, düşüyoruz,
düşüyor, yatıyor ve düşüyoruz.

Ve düşüyoruz:
Biz vardık. Varız.
Geceyle bir tek vücuduz biz.
Koridorlarda, koridorlarda.

RÜZGÂRA UYGUN

Yazı tahtası, gri, üstünde gece frizi.
Tarlalar, rüzgâra uygun, her yan sedefotu,
yazısız.
Işıklı yengeç geçiyor tırmanarak.

Türküler:
göz sesleri, koro halinde,
yaralarcasına okur,
(Hiç olmamış ve Orada,
ikisi bir arada
yüreklerden geçer.)

Daha sonra:
bütün kılıflarda kar yükselişi, boş
tek bir tarla,
bir aydınlığın rakam verdiği: sesler.

Sesler:
rüzgâra uygun, candan,
yanıklarla gömülmüş.

GECE

İri kum ve çakıl. Ve kırılan bir cam sesi, ince,
saatler yüreklendirince.

Bakışma, sonlu, zamansız:
resim gibi donmuş,
odunlaşmış
ağ tabaka –:
sonsuzluk işareti.

Düşünülen şey:
yukarıda, dünyaya kurulan iskelede,
âdeta bir yıldız,
çifte ağız kırmızısı.

Duyulan şey (yarından önce?): bir taş,
amaca taşır bir başka taşı.

MATIÈRE DE BRETAGNE

Katırtırnağı ışığı, sarı, yamaçlar
irin topluyor göğe doğru, dikenler
yaraya kur yapıyor, çalıyor çanlar
içinde, akşam olmuş, Hiç ise
tapınmaya dönüştürüyor denizlerini,
kan yelkeni yöneliyor ona doğru.

Kuru, karaya ayak basmış
ardındaki yatak, sanki kamış
onun saati, yukarıda,
yıldızın yanında, sütlü
derecikler gevezelik ediyor çamurda, taşhurması
altta, çalı olarak aralanır maviye, bir
ölümlülük çalısı, güzelce,
selâm çakar senin belleğine.

(Beni tanıyor muydunuz,
eller? Gitmekteydim
gösterdiğiniz çatallaşmış yoldan, ağzım
çakıl taşı tükürmüş, zamanım ise,
gölge yapmaktaydı, bu gezgin nöbet – tanıyor
muydunuz beni?)

Eller, dikenlerin
pervane olduğu yara, çalıyor çanlar,
eller, Hiç, onun denizleri,
eller, katırtırnağı ışığında,
kan yelkeni
yöneliyor sana doğru.

Sen
sen öğretiyorsun
öğretiyorsun ellerine
öğretiyorsun ellerine öğretiyorsun
öğretiyorsun ellerine
uyumayı.

ENKAZ KAYIĞI

Su saati, enkaz kayığı
götürür bizi akşama, bizimse
acelemiz yok, onun gibi,
olü bir Niçin pupa yelken.

Hafiflemiş. Akciğer, denizanası
çan gibi şişiyor, kahverengi
bir canın devamı ulaşıyor
aydınlık solukla gelen Hayır'a.

IV

KOLN, AM HOF

Yürek zamanı, durur
o düşü kurulanlar
gece on iki'nin yerine.

Kimi sessizlikten söz etti, kimi sustu,
kendi yolundan gitti kimi.
Sürgünde olan ve yiten
evdeydi.

Siz, ey katedraller.

Siz görünmemiş katedraller,
siz dinlenmemiş nehirler,
siz içimizdeki derin saatler.

UZAKLARA

Dilsizlik, yeniden, genişçe, bir ev –:
gel, oturmalısın.

Saatler, lânet güzeli sıralanmış: ulaşılabilir
serbest mekân.

Her zamankinden daha güçlü kalan hava: nefes
almaksızın,
nefes ve kendin olmalısın.

BİR GÜN VE BİR GÜN DAHA

Fön rüzgârlı sen. Sessizlik
uçtu bizden önce,
belirgin yaşam.

Kazanıyor, kaybediyordum. İnanırdık
karanlık mucizelere, bir dal
çabucak göğe yazılmış, taşırdı bizi, uzandı
geçen beyazlığı keserek ay yoluna, bir yarın
sıçramış dün'e, biz de, toz olmuş,
lâmbayı almaya gidiyorduk ki,
Hiçkimse'nin eline attım her şeyi.

AĞIZ HİZASINDA

Ağız hizasında, duyumsanabilir:
karanlık bitkiler.

(Işık, ihtiyacın yok onu aramaya, sen
kar ipi olarak kalır, tutarsın
avını.

Her ikisi de geçerli:
dokunulmuş ve dokunulmamış olan.
Suçlulukla aşktan soz eder her ikisi,
her ikisi var olmak ve ölmek ister.)

Yaprak yara izleri, tomurcuklar, kirpikler.
Goz oluşuk, güne yabancı.
Kabuk, gerçek ve açık.

Dudak biliyordu. Bilir dudak.
Dudak sonuna kadar saklar onu.

BİR EL

Sofra, saat ahşabından,
pirinç yemeği ve şarapla.
Susulur,
yemek yenir, içilir.

Bir el, benim öptüğüm,
aydınlatır ağızları.

FAKAT

(Soruyorsun ya,
söyleyim sana:)

Işınlar yolu, hep, gece
gibi uzak aynalar durur
karşılıklı, ben ise
itilmiş oluyorum sana doğru,
hemfikir bu
Geçti ile.

Fakat: kalbim
moladan geçip, o diliyor sana
gözü, resim kadar yakın ve zaman kadar güçlü,
değişime uğratan beni –:

kuğular,
Cenevre'de, uçmuşlar, ben görmedim, sanki
Hiç'ten bu yana doğru işitilen bir ahşap vızıltısı
bir canı hedef kılıp: o kadar çok
zaman
ayır bana şimdi, göz olarak:
ben onun
vızıltısını duyayım, daha yakın –
yanımda değil, hayır,
senin zaten olamayacağın.

ÖLÜLERİ ANMA GÜNÜ

Ne yaptım
ben?
Gece döllenmiş, başkaları daha
olabilecekmiş gibi, bundan daha
gece.

Kuş uçuşu, taş uçuşu, bin tane
yazılı yol. Bakışlar,
çalınmış ve toplanmış. Deniz ise
içilmiş, tadına bakılmış, düşlenmiş. Bir saat
can karanlığında. Bir sonraki, güz ışığı,
sunulmuş kör bir duyguya, yoldan gelen. Başkaları,
çokça,
yersiz yurtsuz ve kendinden zor çıkan: görülmüş ve
yolunda.
Sahipsizler, yıldızlar,
kara ve dil dolusu: adlandırılmış
sessizlikten geçen bir yeminle.

Ve bir defa (ne zaman? unutulmuş bu da):
bükük kancayı anımsayarak
kalp atışının karşı ritme cesaret ettiği.

BİR MANZARA TASLAĞI

Yuvarlak mezarlar, aşağıda
Dörtlü ritmde yılın adımları
etraftaki dik basamaklarda.

Lâvlar, bazaltlar, dünya
yüreğiyle yanan taşlar.
Kaynak tüfü,
bize ışığın yükseldiği yerde,
nefesten evvel.

Zeytin yeşili, deniz tozuyla dolu
ayak basılmayan saat. Ortaya
doğru, gri,
taştan bir eyer, üstünde
ışın akıtmasıyla
hayvan alnı.

V

BIR GÖZ, AÇIK

Saatler, mayıs renginde, soğuk.
Adı bir daha söylenmeyecek olan,
ağızda işitilen, sıcak.

Hiçkimse'nin sesi, yine de.

Acı çeken gözbebeğinin derinliği:
gözkapağı
kapatmaz yolu, kirpik
saymaz, kimin girdiğini içeri.

Gözyaşı, yarım,
daha keskin bir mercek, devingen,
taşır sana simgeleri.

YUKARIDA, SESSİZCE

YUKARIDA, SESSİZCE, yolda
olanlar: akbaba ve yıldızlar.

Aşağıda, her şeyden sonra, biz,
toplam on kişi, bir kum halkı. Zamanın,
nasıl olmasın, onun da
bizim için bir saatlik vakti var, burada
kum kentinde.

(Kuyuları anlat, anlat
kuyunun üst kenarını, kuyunun çarkını,
kuyunun su haznesini – anlat.

Say ve anlat, saat,
o da geçer.

Su: nasıl bir
sözcük. Seni anlıyoruz, hayat.)

Yabancı, dâvetsiz, nereden
misafir.
Onun akan giysisi.
Onun akan gözü.

(Bize kuyuları anlat, –
say ve anlat.
Su: nasıl bir
sözcük.)

O öyle duruyor, giysisi ve gözüyle,
bizim gibi, gece dolu, bildiriyor
görüş, şimdi sayıyor,
bizim gibi, ona kadar
ve daha fazla değil.
Yukarıda,
yolda olanlar
kimse duymaz
dururlar.

DÜNYA

DÜNYA, bize doğru
boş saatle gelmiş olan:

İki
ağaç gövdesi, kara,
dallanmamış,
halkasız.
Jet izinde, keskin kenarlı,
bir tek o özgürce
duran yüksek yaprak.

Biz de burada, bayrakların
yanında duruyoruz, boşlukta.

BİR AHŞAP YILDIZ

BİR AHŞAP YILDIZ, mavi,
ufak sedefotlarından yapılmış. Bugün,
en genci tarafından ellerimizin.

Sözcük ise, geceden
tuz kestiğinde sen, bakış
rüzgâr sıvısını arıyor yine:

–Bir yıldız, koy,
koy yıldızı geceye.

(–benimkine,
benimkine.)

BIR YAZ RAPORU

Artık üstüne ayak basılmayan,
çepçevre dolanan kekik halı.
Boş bir satır, konmuş oraya
çapraz keserek çan fundalığını –
Hiçbir şey taşınmamış rüzgâr enkazına.

Tekrar buluşmuşlar
tekeş tükeş sözlerle:
taş darbesi, sert otlar, zaman gibi.

CEZİR HÂLİ

CEZİR HÂLİ. Görüyorduk
deniz yengecini, görüyorduk
eğri kabuklu salyangozu, görüyorduk
Hiçkimse sözcüğü kesmedi kalbimizden.

(Plaj yengecinin izleri, yarın,
sürünme izleri, eve gidişler, rüzgâr
çizimleri gri balçıkta.
İnce kum, kalın kum,
duvarlardan dökülen, başka
sert bölümlerde,
sudakta.

Bir göz, bugun,
ikinciye vermiş, her ikisi,
kapalı, deniz akıntısını izliyordu
gölgelerine doğru, boşaltıyordu
yüklerini (*hiçkimse*
sözcüğü kesmedi —), oluşturuyordu
kancayı – bir kum seddi,
ufak bir
suskunluğun önünde, üstünden geçilmeyen.

DEMİRYOLU İMLÂSI, YOL KENARLARI, ISSIZ YERLER, ÇÖPLÜKLER

Işık kazancı, ölçülebilir,
devedikeni benzerinden:
biraz
kırmızı, konuşur
biraz sarıyla.
Hava perdeleri senin
önünde umutsuz gözlerinin.
En son
ata binen kum tanesi.

(Göz
türleri, eskiden,
gülücüklü söz
tarla sınırından, orada
bozkır otundan.
Ölü halka oyunu, ses çıkarır.
Biz ise
dönmeye devam.)

Kum tanesinin atla gidişi,
göz, dönük ona doğru.
Saatlerin kapısı ve
gürültüleri işte.

DAR
HAVA

DAR HAVA

Araziye
taşınmış
aldatmayan bir izle:

Ot, yazılmış aralıklarla. Taşlar, beyaz,
gölgesiyle sapların:
Okuma artık – bak!
Bakma artık – git!

Gitsene, kardeşi yok
senin saatinin, sen –
evindesin, bir tekerlek, yavaşçacık,
deviniyor kendiliğinden, tekerin parmakları
tırmanıyor,
tırmanıyor karaşın bir tarlaya, gece
gerek duymaz yıldızlara, hiçbir yerde
Seni soran çıkmaz.
*
Çıkmaz seni soran –
hiçbir yerde

O yattıkları yerin, var
bir adı – yok
ya da. Yatmadılar ki orda. Bir şey vardı yatan
onların arasında. Onlar
görmediler bunun ötesini.

Görmediler, asla,
sadece söz ettiler
sözlerden. Uyanmadı hiçbiri,
bir tek
uyku geldi
onlara.

Geldi, geldi. Hiçbir yerde
soran –

Bendim, ben,
bendim aranızda yatan, bendim
apaçık, ben
duyurdum size kendimi tiktaklarımla, soluğunuz
boyun eğerdi ya, ben
benim hâlâ, siz
uyuyorsunuz işte.

Benim hâlâ –

Yıllar,
yıllar, yıllar, ve bir parmak
yokluyor aşağıda olanı, yokluyor
dört bir yanı:
Dikiş yerleridir, duyarlı, işte burda
ayrılmış birbirinden, işte burda
gelmiş bir araya yeniden – peki kim
onu bu şekilde örten?

Onu bu şekilde orten –
kim peki?

Geldi, geldi.
Geldi bir söz, geldi,
geceyi yara yara,
ışık saçmaktı dileği, istediği.

Kül.
Kül, kül.
Gece.
Gece – yine – gece. Git
o göze, o gozyaşı dökene.
* *
Git
o göze,
o gözyaşı dokene –
Kasırgalar.
Kasırgalar, hep öyle,
rüzgâr tipisi, onun da ötesinde,
sen
biliyorsun işte,
kitapta okumuştuk,
sadece bir düşünce.

Öyleydi, evet
sadece bir düşünce.
Nasıl da
tutuşmuştuk
el ele
böyle?

Alınyazısıydı, bu.
Nerede? Biz
susmayı yeğlerdik hep,
zehir içmiş, büyük
bir
yeşil
suskunluk, bir taçyaprak,
bitkisel bir havası vardı ya onun –
evet, yeşil,
evet, asılıp kalmış,
kötü niyetli
bir gök altında.

Evet, vardı onda
bitkisel olan.

Evet.
Kasırgalar, rüzgâr
tipisi, vardı daha
zaman, vardı,
denemek için taşta – o
konukseverdi, sözü
bölmezdi hiç. Nasıl da
rahatlamıştık öyle:

Tane tane,
tane tane ve lifli. Saplı.
Yoğun;
üzüm tanesi gibi ve ışık saçan; sanki böbrek,
yamyassı ve
topak topak; gevşek,
dalbudak salmış –: o, sadece o

karışmazdı söze, yine de oydu,
hoşlanarak söz eden o kupkuru gözlere,
konuşur, konuşurdu.
O vardı hep.

Biz,
kararlıydık, durduk
tam orta yerde,
gözenekli bir yapı, ve
geldi o şey.

Geldi, bize doğru geldi
geçerek, onarırdı
görünmeden, onarırdı
ve son zarı;
dünya, o bin parça dünya,
yaralar, yaralardı.
*

Yaralar, yaralardı.
Sonra –

Geceler, ayıklanmış. Daireler,
yeşil ya da mavi,
dörtgenlerse kırmızı:
Dünya katıyor en içindekini
yeni saatlerle
bir oyuna.– Daireler,
kırmızı ya da siyah,
açık renkli dörtgenler,
ama ne bir kanat gölgesi,
ne bir çizim masası,
ne de bir can var
duman gibi yükselen ve oyuna katılan.

Yükselen
ve oyuna katılan –

Baykuşların kaçışında,
taşlanmasında bir cüzamlının,
ve
ellerimizde, kaçıp giden,
en son bozgunlarda,
toprak siperi
üzerinde
yıkılmış bir duvarın:

görülür,
yeniden:
oyuklar,

korolar, eskiden,
mezâmir. Ho, ho
sianna.

Demek
tapınaklar da varmış hâlâ.
Bir yıldız
ışık olacakmış hâlâ.
Hiçbir şey,
hiçbir şey yitmemiş hâlâ.

Ho –
sianna.

Baykuşların kaçışında, burada,
söyleşiler, gün grisi,
izleri bir yeraltı suyunun.

(—gün grisi,
izleri
bir yeraltı suyunun–

Araziye
taşınmış
aldatmayan
bir
izle:

Ot.
Ot,
yazılmış aralıklarla.)

İÇİNDEKİLER

I
Sesler

II
Güven 13
Mektup ve Saat İle 14
Bir Resim Altına 15
Dönüş 16
Aşağıda 17
Bugün ve Yarın 18
Kay 19

III
Tenebrae 23
Çiçek 24
Beyaz ve Hafif 25
Dil Kafesi 27
Kar Yatağı 28
Ruzgâra Uygun 29
Gece 30
Matiere de Bretagne 31
Enkaz Kayığı 33

IV
Köln, Am Hof
Uzaklara
Bir Gün ve Bir Gün Daha 39
Ağız Hizasında 40
Bir El 41
Fakat 42
Oluleri Anma Günü 43
Bir Manzara Taslağı 44

V
Bir Göz, Açık 47
Yukarıda, Sessizce 48
Dünya 50
Bir Ahşap Yıldız 51
Bir Yaz Raporu 52
Cezir Hâli 53
Demiryolu İmlâsı,
Yol Kenarları,
Issız Yerler, Çöplükler 54

DAR HAVA 55

BROY YAYINEVİ: 181*
Yönetim yeri: Mis Sokak 17/ 1, Beyoğlu - İst
Tel&Fax: (0212) 243 67 78
Yayın Yönetmeni: Seyyit Nezir*
Yönetim Müdürü: Nihal Akca
Dizgi: Ay Can
Kapak Tasarım: BİLİM
Baskı: Matsan, 612 72 06

CELAN
dil kafesi

türkçesi
GERTRUDE DURUSOY
AHMET NECDET

Paul Celan'ın şiirlerinde dikkat çeken ilk özellik onun çeşitli ülkeler ve dillerden kaynaklanan çok yönlü zengin kültürüdür: Alman, Musevi, Romen ve Fransız kültürü. Şiirlerinde "düş"e çok büyük bir yer ayırır Celan. Ayrıca insanı ve doğayı bir yaşam bütünü olarak algılar. Bu yüzden deniz, ağ, balık, yelken, kum, çiçek, kar, buz, taş, bulut, akşam, gece, ağaç (özellikle kavak), yağmur vb. sözcüklerle oynar ve bunlarla da doğadaki canlıyı ve cansızı gözler önüne serer. Sözgelimi bir taş, tıpkı bir buz ya da kum tanesi gibi anorganik yapıya sahip bir nesnedir: insanın karşılaştığı, birlikte yaşadığı, cansız ve sert bir nesne. İnsan alnı da aynı sertliği yansıtır. Sevilen kadın ise, Celan'ın şiirinde saç sözcüğüyle somutluk kazanır. Saçların yumuşaklığı ve rengi, belirli duygulara yol açar. Beyaz ya da kül rengi saç ölüme yaklaşan birini simgeler. Deniz simgesi ise, yaşamla hiçlik arasındaki çizgiyi dile getirir. Celan'ın şiirini okumak yetmez, işitmek gerekir. Çünkü ritm, onun tüm özelliklerine hizmet eder. Sözcük kalabalığı yoktur. Her sözün anlamı, büyük önem taşır... *Haşhaş ve Bellek* ile *Zaman Kırmızısı Dudaklarla* adlı yapıtlarından sonra *Dil Kafesi*, Celan'ı daha bütünlüklü tanımamıza olanak sağlıyor.

BROY YAYINEVİ